

Een libel uit de oude doos

"Moast es sjen, heit en mem, wat ik no foun ha!" Zo kwam Hilda Bouma, nog een klein meisje met paardestaartjes en een donkerblauw trainingspakje, op haar smerige laarzen achterom het huis binnengelopen. Het was volop zomer, en dat zal die van 1979 geweest zijn, want ze was onderweg van de lagere school naar huis en had vlakbij nog wat bij de sloot rond het bejaardentehuis van het Friese Menaldum zitten spelen. Die sloot (eigenlijk meer een afgesloten ronde gracht) was een van haar favoriete speelplekken, want er viel altijd van alles te beleven. Ze wist wel dat het een modderige, ondiepe sloot was, want dat had ze een keer aan den lijve ondervonden. Dat was tijdens een mislukte actie om een drijvende klomp te pakken te krijgen, toen ze voorover in het water plonste en de blubber tussen haar tenen voelde. Dit kon de pret van het spelen bij de sloot echter niet drukken, want er was zoveel te zien tussen het riet. De libellen waren wel het mooist, maar die waren tevens wel eng, want grote mensen hadden haar verteld dat die heel hard konden steken. Maar op deze zomerdag had ze er eentje op de stoep naast de sloot gevonden waar ze niet bang voor was. Het was wel een enorm beest, maar hij bewoog niet meer. Voorzichtig nam ze hem mee naar huis, liet hem aan haar ouders en broertjes zien, en stopte hem daarna op een bedje van zakdoekjes in een koekjesblik bij de andere dode insecten die ze spaarde. Bijna twintig jaar later had dit kleine bioloogje in dop van haar hobby haar werk gemaakt en kwam ze terecht in het Zeeuwse land, daar ontmoette ze een soortgenoot. Ook Richard Witte werkt daar als bioloog en heeft er zijn hobby als libellenliefhebber weer fantiek opgepakt. Als biologen in dezelfde stad heb je elkaar snel gevonden en al spoedig zaten ze tesamen met een derde bioloog, Peter de Vries, op een terrasje. Onder het genot van een goed glas bier kwam de libellen hobby eens ter sprake en lag de nieuwe fotoveldgids op schoot. Hilda herinnerde zich opeens de al jaren door haar vegeten libel en met gemak beschreef ze deze in detail. Richard werd direct nerveus en nieuwsgierig. De volgende dag werd het beestje uit de kast en het blik gehaald. Hij was perfect bewaard gebleven en de kleuren en patronen waren nog duidelijk zichtbaar. Meteen toen Richard een eerste blik in het blik wierp, kreeg hij al een bevestiging van zijn sterke vermoeden. Nadat hij de determinatietabellen erbij had gepakt werd beide het hem helemaal zeker: een vrouwtje *CORDULEGASTER BOLTONII*! De vleugels stonden wijd uiteen en waren nog steeds geheel onbeschadigd. Zelfs de gele voorvleugelader stak nog duidelijk af tegen de rest van de vleugel. Een enkele blik in de voorlopige atlas van de Nederlandse libellen toonde aan hoe uniek deze vondst is. Zo noordelijk is de Gewone Bronlibel in Nederland nog nooit gevonden. Wel komt ze voor in zuidelijk Scandinavië. Tja, een zwervster uit het noorden of zuiden. Zo zie je maar weer, wie wat bewaart die heeft wat. Voorwerpen uit de oude doos kunnen heel erg leuk zijn en lang leve de onderzoeks- en bewaardrang van jonge biologen.

Hilda Bouma
en Richard Witte

*Dit was dus een uitstekend voorbeeld voor
– de NVL zoekt (oude) waarnemingen !! –*

Op zoek naar de Noordse glazenmaker in Drenthe

Een van de successen van het Atlasproject is de (her)ontdekking van de Noordse glazenmaker (*Aeshna subarctica*) in Drenthe. Waren er uit de jaren '80 enkele vage en incidentele waarnemingen van deze soort uit Drenthe bekend, na 1990 komt er langzaam aan een stroom(pje) aan meldingen over ons heen. Enthousiast geworden door al deze nieuwe waarnemingen en nieuwsgierig naar eventuele nieuwe vindplaatsen zijn diverse vennen in Drenthe door verschillende personen in augustus en september op de Noordse glazenmaker afgestroopt. En met succes! Op 11 augustus nam Gerard Abbingh een mannetje waar in de Boswachterij Borger. Op 14 augustus vond hij op dezelfde plek een vrouwtje wat er na het uitsluipen niet in geslaagd was haar vleugels en achterlijf goed op te pompen en dood naast haar huidje hing. Op 22 augustus verzamelde een groepje o.l.v. Niels Dingemanse *Aeshna*-huidjes in de buurt van Wijster en op het Dwingelderveld. Van beide vindplaatsen zaten er huidjes van de Noordse glazenmaker tussen. Op 23 augustus zochten KD Dijkstra, Niels Dingemanse, Kees Goudsmits, Anne Rutten en Gerard Abbingh met veel succes in de driehoek Assen-Hoogeveen-Emmen. Op de bekende vindplaats in de Boswachterij Gees kon het voorkomen bevestigd worden (iets wat René Kerkels op 24 augustus nogmaals deed). Daarnaast werd de Noordse glazenmaker aangetroffen op een willekeurig uitgezocht ven in de Boswachterij Schoonloo en een ven in de buurt van Schoonoord. Met name het ven in de Boswachterij Schoonloo is een "beauty", met een prachtige, ongeveer anderhalve meter brede gordel van veenmos rondom het ven, waar de subarctica's de waarnemers haast in de mond vlogen. Ook op deze twee plaatsen zijn vele tientallen huidjes van *Aeshna*'s (vooral *juncea*'s) gevonden waarvan een deel met zekerheid van de Noordse glazenmaker is. Tijdens een JNM-excursie o.l.v. Rudolf Vos werd er een vrouwtje gevangen op het Oosterzand bij Uffelte (omstreeks 24 augustus) en KD Dijkstra en Ellis Grootveld tot slot vingen twee mannetjes bij het Halkenveen in de Boswachterij Grolloo (30 augustus). Samenvattend zijn er van de Noordse glazenmaker uit de periode 1990 tot en met september 1997 thans 25 waarnemingen bekend, verdeeld over 17 vindplaatsen in 12 uurhokken. Het is opvallend dat er bij gericht zoeken steeds nieuwe vindplaatsen worden ontdekt met daarbij de verwachting dat dit nog verder zal toenemen omdat nog lang niet alle potentieel geschikte vennen zijn onderzocht. Blijft over de vraag: Wie komt met de eerste recente waarneming van buiten Drenthe?

Gerard Abbingh.